

Asia: VN/14758/2021

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen ilmastaselvityksestä

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Kyllä

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Ei: Ilmastaselvityksen arviointimenetelmä lähtee siitä, että hiilijalanjälki ja -kädenjälki lasketaan käyttäen kansallisen päästötietokannan tietoja, vaikka se salliiikin ympäristöselosteiden käytön. Tämä johtaa todennäköisesti siihen, että laskenta suoritetaan valtaosin käyttäen ainoastaan tyyppillisten tuotteiden keskimääräisiä arvoja, koska silloin laskenta on yleensä nopeampaa ja helpompaa. Jotta ilmastaselvitys tukisi kaikessa potentiaalissaan Suomen hiilineutraaliuden saavuttamista, kannattaisi sen asetuksessa tai perustelumuiustiossa suositella todellisten ympäristöselosteista peräisin olevien arvojen käyttämistä laskentaan. Ympäristöselosteiden yleistymisen ja niiden käyttö hiilijalanjäljen ja -kädenjäljen laskennassa kannustaisi laajasti tuotetoimittajia kohti vähähiilisempiä ratkaisuja sekä kirittäisi koko rakennusalaan kohti vähähiilisyyttä. Kansallisen päästötietokannan tyyppillisiä arvoja käytettäessä kiritusvaikutus tuotetoimittajien suuntaan jäisi todennäköisesti vähäisemmäksi. Ilman ympäristöselosteiden mukaisen tiedon laajamittaista hyödyntämistä ilmastaselvityksen vaikutukset ja hyödyt voivat jäädä muiltakin osin tavoiteltua heikommiksi.]

c. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Kyllä

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Kyllä

e. Muita yleisiä kommentteja:

Rakennustieto RTS kiittää mahdollisuudesta kommentoida ympäristöministeriön asetusluonnosta rakennuksen ilmastaselvitykseksi. Lausuntomme on kirjoitettu yhteistyössä RTS:n tytäryhtiöiden Rakennustieto Oy:n ja Rakennustietomalli Oy:n kanssa.

Yleisesti ottaen käsillä olevan asetuksen ”rakennuksen ilmastaselvityksestä” säätäminen on tarpeellista. Asetuksen tavoitteet ovat hyvät ja menetelmät pääosin tukevat tavoitteiden saavuttamista. Menetelmiin liittyen tulee kuitenkin huomioida muutamat lausunnon kohdat erityisesti liittyen ympäriselosteiden mukaisten hiilijalanjälki- ja -kädenjälkiarvojen käytön kannustamiseen.

Asetuksessa kuvattu vaatimus hiilikädenjäljen laskemisesta on kannatettava, koska se kannustaa alaa osaltaan etsimään kiertotalousratkaisuja rakentamiseen koko sen elinkaaren ajalle. Hiilikädenjäljen määrittelyä on kuitenkin syytä tarkastella aina uusimpien tutkimustulosten valossa, erityisesti, jos hiilikädenjälkeen kohdistuu jossain vaiheessa vähimmäisvaatimus.

Arviointimenetelmän ohjeen sisältöä ja määräluettelon nykyistä luomisprosessia kannattaa jatkotarkastella ajantasaisten rakennusten tietomallinnusta (BIM) koskevien menetelmien osalta, jotta tietomallista saatavat tiedot voidaan täysimääräisesti hyödyntää rakennusten vähähiilisuuden arvioinnissa ja että kansainväliset avoimen tiedonsiirron mahdollisuudet hyödynnetään täysimääräisesti. Ehdotamme, että jatkotyönä toteutetaan kiinteistö- ja rakentamisalan yhteistyönä tarkempi selvitys- ja määrittelytyö siitä, miten rakennusten tietomallien tietosisältö, sekä nykyiset tietomallivaatimukset kytketään osaksi rakennusten vähähiilisuuden arviointimenetelmää sekä määräluettelon kokoamista.

Huomioitavana on myös alan yleinen osaaminen hiilijalanjäljen laskennan osalta. Asetuksen astuessa voimaan koko alan on syytä kiinnittää huomiota laskijoiden osaamiseen sekä rakennustarkastusten resursseihin.

Tulevaisuudessa kannattaa huomioida kaavoituksen vaikutus rakennetun ympäristön hiilijalanjälkeen. Arviointimenetelmä rajoittuu tässä tarkasti itse rakennukseen ja rakennuspaikkaan, jonka vuoksi kunnille ei vielä synny motivaatiota miettiä kaavoitusta minimoiden rakennetun ympäristön kokonaishiilijalanjälkeä.

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisuuden arviointi

-

2 § Määritelmät

-

3 § Arvioinnin kohde

-

4 § Arviointijaksojen pituudet

On hyvä, että laskennan arviointijakso on vakioitu 50 vuoteen, jolloin se on yhteensopiva muiden Pohjoismaiden ja EU:n Level(s) menetelmän kanssa. Vähähiilisyiden edistämiseksi hankkeissa pitää muulla tavoin huolehtia rakennusten pitkäikäisyydestä. Näistä asioista on syytä säätää tarkemmin rakennuslakiluonnoksen 39 §:n perusteella annettavalla asetuksella. Rakennushankkeseen ryhtyvä voi vaatia esimerkiksi rakennuksen rungon käyttöäksi 100 vuotta, vaikka ilmastaselvityksen arvioinnissa käytettäisiinkin laskennallisista syistä 50 vuotta.

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

Asetuksessa ja sen perustelumuiustiossa oleva kohta "yleisesti hyväksyttyä yhtenäistä menetelmää käyttäen määritettyihin ympäristöominaisuustietoihin" muutettaisiin seuraavaan muotoon "yleisesti hyväksyttyä yhtenäistä menetelmää käyttäen määritettyihin hiilijalanjälki- ja -kädenjälkitietoihin". Tällä mahdollistettaisiin nykyisiä asetuksen ja perustelumuiustion muotoiluja selkeämmin standardien mukaisella tavalla määritettyjen hiilijalanjälki- ja kädenjälkitietojen käyttäminen, vaikka tuotteesta ei olisikaan määritetty muita standardin edellyttämiä ilmastovaikutuksien arvoja.

Tämän mahdollistaminen olisi relevanttia, koska muita kuin hiilijalanjälki- ja -kädenjälkiarvoja ei tarvita ilmastaselvityksen mukaisessa arviointimenetelmässä. Samalla pitäisi kuitenkin ilmetä, että vain hiilijalanjälki- ja -kädenjälkitiedot ilmoitettaessa, arvojen tulee olla 3. osapuolen verifioimia ja julkaistuja.

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

-

7 § Rakennustuotteiden valmistus

Periaate on hyvä, mutta yleisen ymmärrettävyyden kannalta olisi syytä selventää, mitä uudelleenkäyttö täsmällisesti tarkoittaa. Samoin on syytä selventää, mitä tarkoittaa se, että uudelleenkäytön valmistelun hiilijalanjälkeä ei tarvitse arvioida.

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

Pykälän perustelumuiustion kertoo, että "arviointijakson aikana tapahtuvien rakennustuotteiden vaihtojen (B4) hiilijalanjäljen (GWP vaihdot) arvioinnin olisi perustuttava joko kansallisen päästötietokannan tai yleisesti hyväksytyyn yhtenäisen menetelmän perusteella määritetyille tiedoille. Rakennustuotteiden vaihdot kattaisivat myös talotekniikan ja rakennusosien komponenttien vaihdot ja täydentämiset."

Perustelumuiston perusteella jää vielä epäselväksi, tuleeko vaihtojen kattaa ainoastaan ympäristöselosteiden moduulin "B4 (uusiminen)" mukainen hiilijalanjälki, vai tuleeko mukaan ottaa myös ympäristöselosteen moduulin "B3 (korjaus)" mukainen hiilijalanjälki. Tätä olisi syytä tarkentaa vähintään perustelumuistiossa. Tuotteiden välisen tasapuolisuuden nimissä vaihdoissa tulisi huomioida moduulit B3 ja B4.

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

-

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

-

11 § Kuljetukset

-

12 § Työmaatoiminnot

-

13 § Energian käyttö rakennuksessa

-

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

Hiilikädenjäljen arviointi nostaa esiin kiertotalouteen liittyviä asioita, joiden edistäminen on tärkeää.

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

-

16 § Hyödyntäminen kierrätyspoltoaineena

-

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

-

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

-

19 § Hiilivarasto

Asetuksen perustelumuistiossa kuvataan, että hiilivarastoon voidaan laskea mukaan "osat, jotka pysyvät osana rakennusta tai rakennuspaikkaa 100 vuoden ajan. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että hiiltä sisältävän rakenteen tai osan suunnittelukäyttöikä olisi 100 vuotta". Kohdan voi tulkita siten, että hiilikädenjälkeen voidaan laskea tuotteet, joiden suunniteltu käyttöikä olisi vähintään 100 vuotta, vaikka itse rakennuksen käyttöikä olisi vähemmän. Se on mitä ilmeisemmin asetuksen

tarkoitusta vastaan, jolloin selkeyden nimissä asia tulisi ilmetä perustelumuistion kohdasta nykyistä paremmin.

20 § Karbonatisoituminen

-

21 § Istutettava puusto

Nykymuodossaan asetus ja perustelumuistio ei kannusta säilyttämään asemakaava-alueella jo olevia puita. Nykymuodossaan ilmastaselvityksessä saadaan suurempi hiilikädenjälki kaatamalla olemassa olevat puut ja istuttamalla uudet puut tilalle.

Pykälä olisi toimivampi, jos istutettavan puuston hiilikädenjälki laskettaisiin vähentämällä istutettujen puiden lukumäärästä rakentamisen vuoksi rakennuspaikalta kaadetut puut. Tästä vähennyslaskusta saataisiin puiden lukumäärä, jolle lasketaan hiilikädenjälki. Näin laskien menettely vastaisi pykälän 14 henkeä "myönteisistä ilmastovaikutuksista, joita ei saavutettaisi ilman rakennushanketta

22 § Ilmastaselvityksen laadinta ja päivittäminen

Asetuksen taustalla olevan rakentamislain tavoitteissa nostetaan esille hiilineutraali yhteiskunta, jonka saavuttamiseen rakennuslaki kytkeytyy erityisesti ilmastaselvitykseen liittyvien toimenpiteiden osalta. Toisaalta rakennuslain hallituksen esityksessä tuodaan esille, että ilmastaselvitys ja kansallisen päästötietokannan tyypilliset hiilijalanjälkiarvot "kannustavat rakennustuotetoimialaa kehittämään pienen hiilijalanjäljen tuotteita ja laatimaan niille ympäristöselosteita".

Asetuksessa ja sen perustelumuistiossa kuvataan, että ilmastaselvitys on kaksivaiheinen, ja se pitää päivittää ennen rakennuksen käyttöönottoa, jos toteutuksen aikana on tullut muutoksia, jotka vaikuttavat hiilijalanjälkeen tai -kädenjälkeen.

Jotta taustalla olevan rakennuslain vaatimukset voitaisiin tosiasiallisesti saavuttaa kannattaisi asetuksessa tai sen perustelumuistiossa olla suositus käyttää ympäristöselosteiden mukaisia todellisia arvoja hiilijalanjäljelle ja -kädenjäljelle. Tällöin todellisia arvoja käytettäisiin viimeistään päivitettyssä ilmastaselvityksessä toteutusvaiheen päätteeksi.

Vasta ympäristöselosteiden yleistyminen ja niiden käyttö hiilijalanjäljen ja -kädenjäljen laskennassa kannustaisi laajasti tuotetoimittajia kohti vähähiilisempiä ratkaisuja sekä kirittäisi koko rakennusalaan kohti vähähiilisyyttä.

23 § Ilmastaselvityksen sisältö

-

24 § Vähähiilisyiden tulosten esittäminen ilmastaselvityksessä

Menetelmässä kuvattu jako on sopiva.

25 § Arvioinnin tulosten kohdistaminen eri käyttötarkoituksille

-

Putkonen-Hegazi Päivi
Rakennustietosäätö RTS sr